

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. Vtrum charitas verè & propriè sit amicitia hominis cum Deo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

89. Objicies tertio: facta alicui revelatione damnationis, adhuc teneretur servare omnia præcepta, subindeque illa servare posset, cum nemo possit obligari ad impossibile: Ergo cum observationi præceptorum annexa sit gloriæ consecutio, juxta illud Christi Matth. 19. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*, adhuc ille posset sperare beatitudinem.
90. Respondeo primò negando Antecedens: tunc enim non teneretur servare unum ex præceptis divinis, nempe præceptum sperandi vitam æternam, ut in 3. parte conclusionis diximus.
- Respondeo secundò, dato Antecedente, negando Consequentiam. Ad cujus probationem dicendum, quod executio gloriæ annexa est observationi mandatorum, non quomodocumque considerata, sed efficaciter exhibita, & usque ad finem vitæ: posita autem revelatione damnationis, non posset sperari efficax observantia omnium mandatorum usque ad finem vitæ; quia tunc esset de fide, quod ille, cui facta esset talis revelatio, aliquod mandatum non servaret efficaciter, licet de isto vel illo determinatè non esset ei revelatum.
91. Objicies quartò: Revelatio divina de futura damnatione merè extrinsecè se habet respectu objecti quod revelat, subindeque illud intrinsecè non immutat: Ergo sicut antea homo poterat, & tenebatur sperare beatitudinem, ita & post. Sed nego Consequentiam: licet enim ex tali revelatione non varietur objectum, variatur tamen in homine judicium prudentiale de illo, subindeque tendentia voluntatis in illud, ut ex supra dictis patet.
92. Ex dictis inferes, quod ille cui facta esset revelatio suæ damnationis, non teneretur orare ad petendum à Deo auxilia efficaciter ad salutem: oratio enim actum spei explicitum vel implicitum necessario importat; atque adeò si ille non teneretur sperare, etiam non teneretur orare. Unde Augustinus lib. 21. de civit. cap. 24. *Si de aliquibus ita Ecclesia certa esset, ut qui sunt illi etiam nosset, qui licet adhuc in hac vita sint constituti, tamen predestinati sunt in æternum ignem ire cum diabolo, tam pro eis non oraret, quam nec pro ipso.*

DISPUTATIO X.

De virtute Charitatis.

Ad quæst. 23. & sequentes.

Iacto spiritualis ædificij fundamento, & fidei objecto, actibus, & proprietatibus explicatis; atque alterâ Theologicarum virtutum, quæ ipsi simillima est, scilicet spe, ei adjunctâ: nunc de charitate agendum est, quam fides concipit, & ad quam spes currit; & quæ fidei umbras, ac spei suspicia prætergressa, se totam in Deum immergit; ut æternâ illâ pulchritudine, quam fides ostendit, & spes optat, feliciter perfruatur. Hæc gemma virtutum, quæ cæteras format, illustrat, perficit, eisque ornatum singularem ac venustatem ex sui consortio impertit. Hæc vestis

purpurea Sponsæ, optimè sedens super byssum castitatis; aut vestis polimita Joseph, omnium virtutum varietate decorata; vel, si mavis, vestimentum Jacob, cujus fragrantia benedictionem Patris cœlestis impetrat. Hæc currus igneus, sublevans interiorem hominem in paradysum spiritualem; bitumen quo Deus Ecclesiæ arcam linivit, ne aquæ tribulationum ipsam penetrare possint; cementum quo lapides vivi in ædificio spirituali connectuntur; filum aureum quo inter se colligantur; cœlestis gluten, quod animam Deo jungit; & vinculum illud perfectionis, quod felicissimo nexu & homines Deo, & inter se homines propter Deum, ejusque dilectionem, conjungit. Hæc ulna aurea, quæ portæ & muri cœlestis Jerusalem metiuntur, & quæ luminis gloriæ, & beatificæ visionis perfectio mensuratur; plus enim (inquit Doctor Angelicus) *participabit de lumine gloriæ, qui plus habet de charitate*; vel, ut loquitur Augustinus, *Anima quantum charitati adhærescit, tantum lumine gloriæ illustrabitur*. Hæc denique, teste Apostolo, excellentissimum omnium charitatum est: quod enim inter planetas Sol, inter elementa ignis, inter metalla aurum, & inter gemmas carbunculus, hoc inter virtutes charitas est. De hac ergo nobilissima & præstantissima virtute, in hac disputatione differemus, & minùs difficilia omittentes, subtiliora tantum & difficiliora discutiemus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum charitas verè & propriè sit amicitia hominis cum Deo?

NEgant Dnrandus in 4. dist. 49. quæst. 4. num. 16. dicens hominis ad Deum non esse propriè amicitiam: affirmant verò cæteri Theologi cum S. Doctore hic art. 1. ubi expressè docet, quod charitas est quædam amicitia hominis ad Deum. Sed advertendum cum Cajetano, in commentario hujus articuli, quod hic non accipitur amicitia relativè, nimirum pro relatione illa, quæ amicus est formaliter amico amicus, sed fundamentaliter pro habitu aut actu amoris mutui, qui est fundamentum ipsius relationis: nam quando queritur, an charitas sit amicitia inter Deum & homines, certum est non queri, an ipsa charitas sit relatio (satis enim constat eam non esse relationem, cum sit habitus, subindeque ad categoriam qualitatis pertineat) sed inquiri, an ipse habitus, vel actus, quo Deum diligimus, & qui est hujus relationis fundamentum, sit habitualis, vel actualis amicitia hominis ad Deum. Hoc præmissò: pro resolutione hujus celeberrimæ quæstionis sit

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico igitur, charitatem esse verè & propriè amicitiam hominis ad Deum.

Probatur primò ex sacris litteris, in quibus iusti & sancti homines passim vocantur amici Dei: Jacobi 2. *Abraham amicus Dei effectus est*. Joan. 21. *Lazarus amicus noster dormit*. Psalmo 138. *Nimis honorati sunt amici tui Deus*. ubi & significandi græcè apud Septuaginta *ἐταῖροι σου, Σοῦδοις τῶν φίλων σου*. Item Sapientia ipsa inter cæteras laudes, amicos Dei constituere dici-

tur Sapient. 7. Demum toto libro Canticorum, satis superque hæc divina amicitia significatur, & celebratur. Unde apud Augustinum lib. 8. Confess. cap. 6. aiebat ad focum famosissimus ille Imperatoris Curia aulicus, Potentianus: *Dico, quæso, omnibus istis laboribus nostris quò ambimus pervenire? Quid querimus? Cujus gratiā militamus? Major ne esse poterit spes nostra in palatio, quàm ut amici Imperatoris simus? Et per quot pericula pervenitur ad grandius periculum? Et quandiu istud erit? Amicus autem Dei, si voluero, ecce nunc fio.* Idem solo luminis naturalis fulgore agnovit Seneca: nam in libro de providentia hæc scripsit: *Inter virum bonum & Deum vera est amicitia. Quid dico amicitia, imò & necessitudo & similitudo; quandoquidem bonus à Deo differt tantum tempore, vera ejus progenies, amulatorque.* Quæ verba expendens Erasmus, bellissimè ait de Seneca, *Ethnicè loquitur, si Christianus sit; Christianè, si ethnicus.* Crassiores enim errores Gentilium, altissimis fidei veritatibus immiscuit, nam suum sapientem ferè æquat Deo, & in hoc ethnicum sapit: Christianum verò, quia admittit veram amicitiam inter justum & Deum.

3. Probatur secundò ex conditionibus veræ amicitia, quæ sunt tantum quatuor. Prima ut sit amor benevolentia, non concupiscentia, quæ quis se amat, aut sua: unde Aristoteles docet neque in senibus, neque in juvenibus, amicitiam reperiri; quia senes ad suam utilitatem, juvenes verò ad voluptatem, omnia referunt. Secunda, ut sit amor mutuum, non occultus & latens, sed utrinque notus; ut docet Philosophus 8. Ethic. cap. 4. ubi dicit amicitiam esse benevolentiam cum redamatione. Tertia, ut fundetur in aliqua communicatione, quæ reddatur amantes aliquo modo similes, ut ibidem ait cap. 7. nam omnis amor fundatur in appetitu naturali, quem unusquisque habet ad proprium esse, unde eatenus alios diligimus, quatenus in illis agnoscimus aliquo modo nos ipsos, per naturæ & morum similitudinem; eoque major est amicitia, quò majorem facit vel supponit in amato, naturæ & morum similitudinem. Quarta, ut afferat bonorum, & consiliorum, seu secretorum communicationem. Hæc autem omnia reperiuntur in mutua charitate inter Deum & justos. Primò enim charitas hominis erga Deum est amor benevolentia, Deum diligens propter se. Charitas quoque Dei ipsius erga homines, diligit illos propter ipsos, & ipsorum bona: Deus enim vult justis bonum æternæ beatitudinis, ex complacentia in ipsis, & propter illos, ut ex argumentorum solutione constabit. Secundò ille amor mutuus est, juxta illud Proverb. 8. *Ego diligentes me diligo:* & Joan. 4. *Qui diligit me, diligitur à Patre meo, & ego diligam eum.* Est etiam notus utrinque: quia licet non simus certi fide divinâ, quod Deum verè sicut oportet diligamus, & ab eo diligamur recipere; id tamen justis ex conjecturis probabilibus, & moraliter certis, notum est: quod ad veram amicitiam sufficit; & inter homines plerumque non est notior amor mutuus. Tertiò amor iste mutuus in aliqua communicatione fundatur, per quam homines fiunt aliquo modo Deo similes, nimirum in communicatione gratiæ sanctificantis, quæ cum sit formalis divinæ naturæ participatio, efficit homines quodammodo Deos, ut in Tractatu de gratia fusè declaravimus. Nec deest quartò communicatio bonorum, & secretorum: nam per gratiam homines fiunt participes beatitudinis

Tom. IV.

A divinæ, hic in jure & in spe, & in patria in re. Deus etiam justis sua consilia & secreta revelat, & cum ipsis in oratione, sacra & dulcia miscet colloquia, ut patet in Abraham, Moyse, & Apostolis. Unde Hieronymus super cap. 7. Micheæ: *Si vis verè amicitia delectari, esto amicus Dei, sicut Moyse, qui loquebatur Deo, quasi amicus ad amicum: esto amicus, ut Apostoli, ad quos Salvator ait: Jam non di am vos servos, sed amicos &c. quia omnia quæcunque audivi à Patre meo, nota feci vobis.*

§. II.

Solvuntur objectiones.

O Bjicies primò: Vera & propriè dicta amicitia est inter æquales, ut docent Aristoteles 8. Ethic. cap. 5. & D. Hieronymus super caput 7. Micheæ, ubi ait: *Amicitia pares aut accipit, aut facit: ubi inæqualitas est, non amicitia est:* Sed inter Deum & homines æqualitas esse non potest: Ergo nec amicitia propriè dicta.

Confirmatur: Inter servum & dominum non potest esse vera & perfectæ amicitia, ut asserit idem Aristoteles 8. Ethic. cap. 11. Sed homines in Scriptura appellantur, & verè sunt servi Dei: Ergo inter ipsos & Deum vera amicitia reperiri non potest.

C Ad objectionem respondeo, ad amicitiam non requiri æqualitatem personarum; alias enim nulla inter parentes & liberos intercederet amicitia, sed sufficere aliqualem proportionem inter utrumque amicum; illudque satis ex Aristotele constare, libro enim 7. Ethic. mentionem facit alicujus speciei amicitia, quam vocat amicitiam supereminentiæ & excellentiæ; atque esse inter principem, & eos qui ipsi subjiciuntur, & non requirere absolutam æqualitatem, sed proportionis: cum autem homines per gratiam & charitatem ad esse filiorum Dei, & naturæ divinæ consortium eleventur, proportionalem quandam cum Deo æqualitatem habent.

D Secundò respondeo, amicitiam vel esse inter æquales, vel si intercedat inter personas inæquales, ut revera intercedit, eas reddere quodammodo æquales: *Est enim* (inquit Dionysius cap. 4. de divin. nomin.) *amor virtus unitiva, quæ superiores cum inferioribus (& è converso) atque æquales cum æqualibus, quodammodo adequat: ita ut amor respectu superiorum sit pondus, à quo demittuntur; respectu verò inferiorum ignis, à quo elevantur; & respectu æqualium catena, ut parili (inquit) societate junganur.* Hoc autem liquido constat in amicitia illa, quæ inter Deum & homines reperitur: quia Deus amore hominis per Incarnationem se maxime demisit, ad Phil. 2. *Exinanivit semetipsum, formam servi accipiens, & homines ipsos ita exaltavit, ut quodammodo eos ad divinam dignitatem erexerit.* Unde Augustinus lib. de prædestinatione Sanctorum cap. 15. *Ista nature humana & tam celsa & summa est subversio, ut quò attolleretur altius, non haberet: sicut pro nobis ipsa Divinitas quousque se deponeret humilior, non habuit, quàm suscepta naturâ cum infirmitate carnis usque ad mortem crucis.*

Ad confirmationem dicendum, quod sicut Aristoteles 8. Ethic. cap. 11. ait: *Ad servum, hoc ipso quod servus est, non est amicitia: sed secundum quod est homo: ita licet homines, eâ ratione*

V u ij

quâ servi Dei sunt, non possint esse ejus amici, bene tamen quatenus eleventur ad esse filiorum Dei, & participant per gratiam naturam divinam. Addo quod, quamvis alij servi cum suis dominis non possent inire amicitias, bene tamen servi Dei: quia, ut notat D. Thomas ad Roman. 1. lect. 1. quò Deus magis vult aliquem sibi subijcere, eò majus bonum vult illi conferre, & tantò altius ipsum evehit: unde bellè dicebat S. Antoninus: *servire Deo, regnare est.*

9. Objicies secundò: Amor cuius finis est videre amicum, & illo frui, non est amor benevolentie, sed concupiscentie, nec per consequens vera amicitia: At finis amoris charitatis est videre Deum, & illo frui in patria: Ergo charitas non est vera amicitia.

10. Respondeo distinguendo Majorem: cuius finis est videre amicum, & illo frui, propter bonum nostrum, & propriam delectationem, concedo Majorem: cuius finis est videre amicum, & illo frui, propter ipsum, nego Majorem: ut enim ait S. Thomas in 3. dist. 34. quæst. 2. art. 3. quæstionum. 1. ad 2. *Amicus, quamvis delectationem habeat ex præsentia amici, non tamen propter hoc querit amici præsentiam, ut in ipso delectetur, sed propter amicum ipsum, cui vult conjungi quantum potest.* Licet autem spes quærat, & desideret visionem, & fruitionem Dei, in quantum est nobis bona, & delectabilis, & ideo non sit amor amicitie, sed concupiscentie; charitas tamen, quæ, ut ait Apostolus, non querit quæ sua sunt, non appetit visionem & fruitionem Dei, ob proprium bonum & delectationem, sed propter Deum ipsum, cui vult conjungi quantum potest: unde non est amor concupiscentie, sed amicitie.

11. Objicies tertio: Amicitia redamationem essentialiter petit, cum sit mutuus amor duorum: Sed charitas, cum non solum ad amicos, sed etiam ad inimicos se extendat, redamationem essentialiter non postulat: Ergo vera amicitia non est.

12. Respondeo distinguendo Majorem: Amicitia redamationem essentialiter petit, in extremo qui primario & ratione sui diligitur, concedo Majorem: in extremo secundario tantum, & ratione alterius amato, nego Majorem: charitas autem non se extendit ad inimicos primo, & ratione sui, sed secundario, & ratione Dei primario dilecti: unde licet in ordine ad Deum sit vera amicitia, respectu tamen inimicorum non habet rationem amicitie, sed tantum benevolentie.

§. III.

Solvitur difficile argumentum.

13. **P**retermisiss leviorebus argumentis, quæ ex supra dictis facile dilui possunt, unum superest difficile, quod sub hac forma breviter proponi potest. Vera & stricta amicitia petit mutuum benevolentie amorem: At Deus non diligit homines amore benevolentie: Ergo inter Deum & homines vera amicitia ratione charitatis non datur. Major patet ex supra dictis: Minor probatur. Amor benevolentie in hoc ab amore concupiscentie distinguitur, quòd ille terminatur ad bonum amici propter ipsum, & quia bonum ejus est; amor autem concupiscentie terminatur ad bonum alterius, in ordine ad bonum amanti: Sed amor Dei terminari nequit ad bonum rationalis creature propter ipsam, & quia bonum ejus est: Ergo nequit esse amor benevolentie. Major

A est D. Thomæ hic art. 1. & communiter docetur à Theologis. Minor verò suadetur primò ex illo Proverb. 16. *Univerſa propter ſemetipſum operatus eſt Dominus*: Ergo omne bonum rationalis creature vult & operatur propter ſeipſum, & conſequenter non quia eſt bonum rationalis creature, neque ex complacentia in ipſa.

Secundo probatur Minor: Bonitas increata eſt obſectum adæquatum voluntatis divinæ, ut docet Divus Thomas 1. p. quæſt. 19. art. 2. Ergo in omni actu debet illam pro motivo reſpicere: & conſequenter nullius creature bonitatem poterit propter ipſam amare.

B Probatur tertio: Deus alia à ſe ſolum vult tanquam media ad ſuam bonitatem tanquam finem: Ergo bonum rationalis creature vult tanquam medium, & conſequenter non propter ipſum: medium enim non propter ſe, ſed propter finem amatur.

Recentiores extra ſcholam D. Thomæ, ut ab hoc argumento ſe expediant, duos actus ex æquo diſtinctos in divina voluntate conſtituunt, quorum uno vult bonum rationali creature propter ejus bonitatem, & altero vult bonitatem divinam; & ex imperio hujus ſecundi actus, primus ad bonitatem divinam referatur. Hac diſtinctione poſita, ad argumentum reſpondent, quòd licet Deus omnia propter ſe velit, & ad ſe ut finem ordinet, non tamen eſt neceſſarium, ut omni actu, quo creaturas diligit, illas ordinet ad ſe, ſed ſufficit quòd creaturas, per unum actum propter ſe dilectas, per alium ad ſe referat: & in primo actu dicunt benevolentiam Dei erga creaturam rationalem ſervari.

C Sed hæc reſponſio & doctrina non ſolum noſtris Thomiſtis, ſed etiam pluribus alijs Theologis diſplicet, & merito: nam motivum adæquatum voluntatis divinæ eſt bonitas propria, & increata Dei, ut expreſſè docet D. Thomas 1. p. quæſt. 19. art. 2. ad 2. & nos in Tractatu de voluntate Dei fuſè oſtendimus: Sed nullus actus alius, cujus potentia aut virtutis poteſt motivum illius adæquatum tranſcendere, ut patet diſcurrendo per omnes potentias & habitus: Ergo nullus actus voluntatis divinæ poteſt pro motivo habere bonitatem creatam, nec conſequenter velle bonum rationali creature propter bonitatem illius, ly propter cadente ſupra entitatem aut formalitatem intrinſecam actus.

D Conſtematur: Obſectum adæquatum, motivum, & primarium actus voluntatis, eſt ſpecificativum illius: Sed nullus actus voluntatis divinæ à bonitate creata ſpecificari poteſt; cum ſpecificatio ſit quoddam genus dependentiæ, & nullus actus voluntatis divinæ, à bonitate creata dependere poſſit: Ergo nullus actus voluntatis divinæ poteſt reſpicere bonitatem creatam, tanquam obſectum motivum & primarium. Hac ergo ſolutione rejecta.

E Ad argumentum reſpondeo, conſeſſa Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem, diſtinguo Majorem: Amor benevolentie terminari debet ad bonum amici propter ipſum, ly propter excludente ordinem ad ultimum finem, nego Majorem: excludente ordinem ad alios particulares fines, concedo Majorem. Similiter diſtinguo Minorem: Amor Dei nequit terminari ad creaturam rationalem propter ipſam, ly propter excludente ordinem ad ultimum finem, concedo Minorem: excludente ſolum ordinem ad alios particulares fines, nego Minorem, & Conſequentiam.

18. Explicatur & magis illustratur hæc solutio: omne bonum ad finem ultimum ordinatur, & in hac ordinatione sita est illius perfectio: unde tantum abest quod destruat ratio amicitiae in Deo, respectu rationalis creaturæ, per hoc quod illam amet in ordine ad ultimum finem, quin potius amicitia non esset honesta, si excluso tali ordine amaretur: ad fines autem particulares creatura rationalis non ordinatur ex natura sua, nec in tali ordinatione illius perfectio consistit: unde si Petrus v. g. Paulum diligat in ordine ad se, & propter se, cum perfectio Pauli in tali ordine non consistat, neque illum expofcat, talis dilectio non erit honesta, nec amor amicitiae, sed concupiscentiae. Ut ergo Deus creaturam rationalem amore amicitiae diligat, non oportet quod illam ad seipsum, ut finem ultimum non referat, imò potius ad divinam amicitiam honestatem hoc requiritur; sed sufficit quod bonum rationalis creaturæ ad alios fines particulares & intermedios non referat. Hæc solutio, & doctrina, vera & solida est.

19. Sed contra illam instari potest primò. De ratione amicitiae ad minus est, quod amor terminetur ad bonum amici, propter seipsum, esto sine exclusione ordinis ad ultimum finem: Sed amor divinus ad bonum rationalis creaturæ propter ipsam non terminatur: Ergo amicitia non est. Major patet: Minor probatur. Volitio divina terminatur ad prædictum bonum, ut ad medium præcisè, in ordine ad divinam bonitatem, tanquam ad finem, ut ex D. Thoma vidimus: At medium quod præcisè est medium, & nullatenus induit rationem finis, non amatur propter se, sed solum propter finem; cum tota ratio diligendi medium sit bonitas finis: Ergo non terminatur ad bonum rationalis creaturæ propter seipsum.

20. Respondeo distinguendo Majorem: ly *propter* dicente causalitatem & motionem finalem ex parte obiecti, concedo Majorem: respectu actus amoris amicitiae semper, nego Majorem: & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Itaque ut salvetur amor amicitiae, sufficit quod bonum amico dilectum, propter ipsum diligatur, ly *propter* dicente causam finalem eorum, quæ tali amore diligens amico vult, causam, inquam, finalem non ultimam, sed tantum proximam: non autem requiritur quod sit causa finalis, etiam proxima, & actus amoris, quando amor increatus & infinitus est, qualis est amor divinus; quia hoc perfectioni talis amoris repugnat.

21. Secundo contra eandem solutionem argui potest: Deus creaturas rationales amore concupiscentiae amare potest: Sed talis amor terminatur ad illas in ordine ad Deum, & propter Deum, qui est finis ultimus: Ergo ex eo quod bonum, creaturæ rationali amatum, referatur à Deo ad seipsum, qui est ultimus finis, ratio veræ amicitiae à divino amore tollitur.

22. Respondent aliqui negando Majorem: Deus enim (inquiunt) ex creaturis nihil perfectionis acquirere potest, sed solummodò gloriam & honorem extrinsecum: ut autem amore concupiscentiae creaturas diligeret, deberet eas amare in ordine ad se, acquirendo aliquid perfectionis ex ipsis.

23. Sed hæc solutio & doctrina repugnare videtur D. Thomæ i. p. quæst. 20. art. 2. ad 3. ubi ait: Deus propriè loquendo non amat creaturas irracionales amore amicitiae, sed amore concupiscentiae, in quantum ordinat eas ad rationales creaturas, &

Tom. IV.

A etiam ad seipsum, non quasi eis indigeat, sed propter suam bonitatem, & nostram utilitatem. Ergo similiter, ut Deus creaturas rationales amet amore concupiscentiae non requiritur quod illas amet in ordine ad se, acquirendo aliquid perfectionis ex ipsis, sed sufficit quod ab ipsis gloriam & honorem extrinsecum requirat. Unde

Meliùs responderetur, concessa Majori, distinguendo Minorem: talis amor terminatur ad illas in ordine ad Deum, ut glorificandum & honorandum, concedo Minorem: prout præcisè est ratio movendi ad creaturarum amorem, & prout à creaturis participabilem, nego Minorem, & Consequentiam. Dupliciter ergo potest creatura diligere in ordine ad Deum: primò in ordine ad ipsum ut honorandum & glorificandum, ita ut Deus tali amore proximè intendat gloriam extrinsecam ex creaturis acquirendam; & quando sic à Deo diligitur, amore concupiscentiae amatur: secundo potest diligere in ordine ad Deum, prout præcisè est ratio movendi ad creaturarum amorem, ut participabilis à creaturis per modum finis, causæ efficientis, & exemplaris; & quando sic diligitur, amatur amore amicitiae, quia sub hac ratione, non amatur propter commodum & utilitatem extrinsecam.

ARTICVLVS II.

Utrum charitas habitualis sit aliquid creatum in anima?

Magister in 1. dist. 17. litterâ B. & sequentibus, existimavit habituales charitatem, quæ Deum diligimus, esse Spiritum Sanctum, seu tertiam Personam Divinam, in iustis manentem; quæ licet alios actus per proprias eorum virtutes producat, actum fidei per fidem, & spei per spem, ut faretur ibi litterâ S. circa medium, nihilominus actum dilectionis per seipsam operetur. Contraria sententia est D. Thomæ hic art. 2. & cæterorum communiter, qui sententiam Magistri, ut erroneam, vel saltem ut temerariam, averfantur. Unde

Dico: Charitas habitualis est forma creata, à Spiritu Sancto distincta, & animæ intrinsecè inhærens.

Probatum primò ex Scriptura, nam ad Roman. 5. charitas dicitur diffundi per Spiritum Sanctum in cordibus nostris, & ad Galat. 5. inter fructus Spiritus Sancti recensetur, adeoque esse creatum quid, & à Spiritu Sancto distinctum, significatur. Hinc Augustinus Tractatu 6. in 1. Epist. Joan. Charitas (inquit) per Spiritum Sanctum facta est. Et Bernardus Epist. 11. Charitas rectè dicitur Deus & Dei donum: Dat itaque charitas charitatem; substantiva accidentalem. Quo nihil clarius in favorem nostræ conclusionis dici potest.

Probatum secundo ex Tridentino sess. 6. cap. 7. ubi statuens justificationem nostram fieri per formam inhærentem, ita concludit: Id tamen in hac impij justificatione fit, dum ejusdem sanctissimæ Passionis merito, per Spiritum Sanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum qui justificantur, atque ipsis inhæret; unde in ipsa justificatione, cum remissione peccatorum, hæc omnia simul infusa accipit homo per Jesum Christum, cui inseritur, fides, spes, & charitatem. Quibus verbis tria docet Concilium, manifestè cum sententia Ma-

Vu iij